

**ПОЗАУРОЧНА ВИХОВНА РОБОТА В ПТНЗ – ЗАПОРУКА
МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО КВАЛІФІКОВАНОГО РОБІТНИКА**

v.v.lubarets@mail.ru

У сучасному світі знання перетворюються у найбільш важливий фактор економічного розвитку. Не має ніяких сумнівів думка про те, що здатність суспільства створювати, адаптувати, перетворювати знання у джерело прибутку та вміння використовувати їх має вирішальне значення для стійкого економічного росту та підвищення життєвого рівня населення. Характерна риса процесу становлення економіки України - економічний ріст, що вимірюється не тільки накопиченням капіталу, а й збільшенням об'єму знань, що використовується на практиці. Саме тому ведуча роль у побудові економіки, що заснована на знаннях, приділяється системі професійної освіти.

Програма «Освіта України ХХІ століття» визначила основний напрям, зміст і методи виховання підростаючого покоління в сучасних умовах. Це, насамперед: формування наукового світогляду молодих поколінь; виховання переконаності, вірності бойовим і трудовим традиціям українського народу; потреби наслідувати їх, розвивати і примножувати; виховання високих почуттів патріотизму і громадянського служіння своїй Батьківщині; формування громадянської самовідданості; вміння протистояти чужому негативному впливові; формувати загальнолюдські цінності особистості.

Під вихованням розуміють формування світогляду, певного рівня розумового розвитку, моральності, високих естетичних почуттів і смаків, керівництво фізичним розвитком людини. Виховання не можна розглядати без навчання, це два напрями єдиного процесу формування особистості. Якщо пізнання життя – функція освіти, то функція виховання – формування у свідомості і поведінці людини її ставлення до життя.

У професійно-технічних навчальних закладах (ПТНЗ) нині склалась досить струнка система виховної роботи з майбутніми кваліфікованими робітниками, яка охоплює заняття з теоретичного і виробничого навчання, виробничих практик. Тому виховну діяльність у ПТНЗ має бути виокремлено як пріоритетний напрям і охоплювати виконання таких завдань:

- створення умов для формування соціокультурного середовища, соціалізації особистості, що сприятиме самовираженню, саморозвитку й самореалізації особистості майбутнього професійно-мобільного кваліфікованого робітника;

- виховання високоморальної, духовної, фізично здорової і культурної особистості, здатної до професійної мобільності і якісної професійної діяльності, якій притаманне прагнення до постійного професійного зростання;

- розвиток пізнавальних і творчих здібностей учнів;

- розвиток в учнів самосвідомості, ініціативи, самостійності, толерантності, громадянської позиції і відповідальності;

- формування корпоративної культури і бажання підтримувати і розвивати позитивний імідж професійно-технічного навчального закладу [3].

Під впливом економічних і суспільних чинників життя та активної участі в цьому процесі самої людини, відбувається формування професійно-мобільного майбутнього фахівця.

Розрізняють горизонтальну і вертикальну, висхідну і низхідну професійну мобільність (за Сорокіним П.) [2]. Горизонтальна мобільність пов'язана з рівнозначними переходами без зміни соціального статусу. Для майбутніх кваліфікованих робітників це перехід з одного відділу до іншого без зміни посади в межах одного підприємства або перехід на аналогічну посаду зі зміною підприємства, а також підвищення компетентності й ефективне використання особистісних якостей у професійному розвитку, гнучкість професійних поглядів і дій, здатність особистості до саморозвитку в конкретних професійних умовах, що змінилися.

Вертикальна мобільність пов'язана з підвищенням або зниженням соціального статусу. Висхідна мобільність – це перехід до більш високого положення, який характеризується високою конкурентоспроможністю і професійною адаптацією індивіда. Можливість руху вгору означає не тільки збільшення частки отриманих соціальних благ, але й більш повну професійну реалізацію. Низхідна професійна мобільність супроводжується втратою професійного статусу, що ілюструє ситуація на ринку праці (за Жуковою С.) [4].

Щоб сформувати в учня якості професійної мобільної особистості, необхідно зосередити увагу на позаурочній виховній роботі в системі навчально-виробничого процесу, зорієнтувати її на те, щоб майбутній професійно-мобільний кваліфікований робітник пізнав себе, свої якості, здібності, свій потенціал на конкретному етапі, усвідомив свої потреби, сильні й слабкі сторони, виробив власну систему цінностей, ставлення до людей.

Позаурочна виховна робота характеризується добровільною участю учнів. Залежно від інтересів і уподобань учасники навчального процесу записуються в ті чи інші гуртки, секції, товариства та інше. За власним бажанням беруть участь у масових чи індивідуальних формах роботи або окремих заходах. В умовах добре продуманої і організованої позаурочної роботи є можливість залучити всіх учасників навчального процесу.

Резерв позаурочного часу з максимальною ефективністю можна використати для розв'язання завдань різнобічного розвитку учнів, їхнього патріотичного, морального, трудового, естетичного виховання, формування активної життєвої позиції майбутніх фахівців, розкривати особистісну і суспільну значущість професійних знань і умінь для найповнішого оволодіння технологією, складними спеціальностями, професійною майстерністю, враховувати зв'язок принципів професійної спрямованості і проблемності як умову розвитку здібностей учнів до технічної творчості і раціоналізації.

Пріоритетними напрямками виховної роботи в професійно-технічному навчальному закладі є: національно-патріотичне виховання; превентивне

виховання; морально-духовне виховання; родинно-сімейне виховання; художньо-естетичне виховання; екологічне виховання; сприяння творчому розвитку особистості; виховання здорового способу життя.

Від характеру позаурочної діяльності учнів, у значній мірі буде залежати тип спілкування в учнівському колективі, успішність учнів, поведінка їх в навчальному закладі і поза ним. Важливим елементом роботи у цій сфері є залучення до співпраці сімей учнів, активна співпраця з ними, виконання спільної діяльності, взаєморозуміння. Особлива роль в позаурочній роботі припадає куратору, саме завданням якого є широке залучення всіх учасників навчального процесу як до планування позаурочної діяльності, так до власне здійснення творчих задумів. Тому вважаємо за доцільне, для покращення методичного супроводу виховної роботи кураторів в ПТНЗ, розробити методичні рекомендації організації позаурочної виховної роботи в ПТНЗ.

Література

1. Положення про організацію навчально-виробничого процесу у професійно-технічних навчальних закладах : наказ Міністерства освіти і науки України No 419 від 30.05.2006 // Інформ. зб. МОН України. 2006. – No28. – С. 16-32

2. Сорокин П. А. Социальная мобильность / П. А. Сорокин. – М.: Akademia, 2005. – 588 с.

3. Сушенцева Л. Л. Формування професійної мобільності майбутніх кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах: теорія і практика : монографія / Лілія Сушенцева ; за ред. Н. Г. Ничкало ; Ін-т проф.-техн. освіти НАПН України. - Кривий Ріг : Видав. дім, 2011. – 437 с.

4. <http://int-konf.org/konf012015/981-mayboroda-r-v-moblntst-maybutnogo-ekonomsta-yak-yogo-profesyono-znachuscha-harakteristika.html>